

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 30.3.2004

Číslo: Ročník 14 (2004). Číslo 1

Sekce: Ecce homo

Název článku: Jiří Šotola (28.5.1924 Smidary – 8.5. 1989 Praha)

Autor: Aleš Fetters

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=260>

Jiří Šotola (28.5.1924 Smidary – 8.5. 1989 Praha) **Aleš Fetters**

„Česká poezie má prastarou tradici a přes všechny komplikace má i nepřetržitý život, nepřetržitý kontext. /.../ Největší síla a krása české poezie je v neustálé nekonvenčnosti jejího vývoje, v neustálé nedefinitivnosti jejího tvaru a v neustálém pokračování jejích idejí.“

Tato slova snad platí i dnes. Napsal je Jiří Šotola v závěru předmluvy k antologii české poezie dvacátého století A co básník, která vyšla v roce 1963 v populární edici Máj a rázem se tehdy stala hojně čtenou a využívanou téměř učebnicí literatury. Jiří Šotola je v ní zastoupen mj. Ódou na hazard, závěrečnou básní ze sbírky Svět náš vezdejší (1957), své v pořadí páté sbírky, jíž překročil rámec „svazácké poezie“. Ódu na hazard uvádí slovy: „Jednou na jarmarku, bylo nám tenkrát patnáct let a právě začínala válka...“. Válka zásadně poznamenala jeho generaci, byla životním prožitkem, který člověka trvale poznamenává. V básni však vyjadřuje i odhodlání k činu, protože „vždycky je tu aspoň několik mizerných procent naděje“. Ta myšlenka tehdy zaujala. Těch „několik mizerných procent naděje“ bylo tím, co vedlo básníka k ochotě riskovat v životě osobním i literárním.

Jiří Šotola se narodil 28. května 1924 ve Smidarech u Nového Bydžova, obecnou školu vychodil v Litomyšli, gymnázium v Hradci Králové, kde v roce 1942 maturoval. První své verše tehdy uveřejnil ve Studentském časopise (1941). České vysoké školy byly za války zavřené; krátce studoval na pražské konzervatoři, ale od roku 1943 byl totálně nasazen jako dělník ve slévárně v Platištích. V té době se účastnil v Hradci i vydávání cyklostylovaného časopisu Zrcadlo. Po válce na dramatickém oddělení konzervatoře studium dokončil, studoval pak činoherní režii u Jiřího Frejky na DAMU, ale už od roku 1949 byl režisérem a dramaturgem tehdejšího hradeckého Krajského oblastního divadla, o rok později trutnovského a pak v Šumperku. Dramaturgie byla tenkrát velice poplatná době, velmi problematická, jak můžeme zjistit z tehdejšího repertoáru.

Po vojně (1952-54) se k divadlu ani do rodného kraje nevrátil, začal pracovat jako redaktor nejprve časopisu Čs. voják, pak Května, Kultury, Kulturní tvorby, Literárních novin. Byl i významným funkcionářem Svazu čs. spisovatelů, hojně psal i vydával. Jako i někteří jiní opustil poezii a od poloviny let šedesátých psal prózu, prvním románem bylo Tovarystvo Ježíšovo (1969), a divadelní hry. Na začátku „normalizace“ nesměl publikovat, jeho druhý román Kuře na rožni byl vydán v samizdatové edici Petlice (1974), ale už v roce 1976 vyšel oficiálně v Čs. spisovateli, protože se Šotola nechal „přesvědčit“ k uveřejnění jistého „pokání“. To umožnilo jak realizaci jeho četných her, tak i vydávání dalších literárních prací.

Vyvrcholením, ale bohužel i uzavřením jeho díla byla „josefovsko-hradecká“ trilogie Malovaný děti, Róza Rio a Podzim v zahradní restauraci. Životní příběhy lidí, které poznamenala doba. V prvním díle první světová válka v josefovské pevnosti, ve druhém protektorát v Hradci. „Nehrdinská hrdinka“ tu protestuje tím, že si přišívá na kabát žlutou hvězdu, když její druh musel jako žid do transportu. Ve třetím díle její stárnoucí syn rekapituluje v bezvýchodných letech 1980-1986 svůj dosavadní život. Smrtí hlavní postavy román končí. V této nezaslouženě opomíjené volné trilogii se spojuje vše, co zřejmě nejvíce autora ovlivnilo a zaujalo. Rodný kraj, zážitek války, do jisté míry i divadlo. A postavy lidí obyčejných, životem ubíjených. Za normálních okolností by asi byl jejich život nezajímavý, šedý, všední. Ovšem ve dvacátém století mnoho normálních období nebylo.

Ani Šotolův život zřejmě nebyl moc šťastný, tak jako nejsou zrovna šťastné životy hrdinů jeho literárních děl. Celek autorova díla může dobře posloužit jako jeden z pohledů na složité, nelehké

dvacáté století. A to i v románech s tématem historickým.

Jiří Šotola zemřel 8. května 1989, pohřben je na venkovském hřbitově v Dolech nedaleko Luže a Košumberka, dějiště jeho Tovyaryštva Ježíšova. Na letošní květen připadají jak jeho nedožitá 80. narozeniny, tak i 15. výročí úmrtí.

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz
· <http://www.svkhk.cz>